

Laima Kreivytė ^(LT)

Nida iš kurmio perspektyvos, arba Pogrindžio antropologija / Nida from the Perspective of a Mole, or Underground Anthropology

„Pogrindinio“ Nidos gyvenimo tyrimas prasidėjo gerokai anksčiau nei projektas Nidos meno kolonijoje. 1996 m. „Baltos lankos“ išleido pirmą Neringos Abrutytės poezijos knygą „Rojaus ruduo“. Eilėraščių kalba, sintaksė, vaizdinija, ironijos persmelkta nuoga emocija – viskas atrodė įkvepiančiai. Jau kitą dieną tuziną posmų mokėjau mintinai, tačiau dozė buvo per maža. Reikėjo skubiai rasti Neringą.

Ant galinio knygos viršelio buvo parašyta, kad poetė gimė 1972 m. Nidoje. *Atitransavom* su drauge neturėdamos jokių duomenų, išskyrus nespaltvotą Neringos nuotrauką laikraštyje. Kitą rytą dulkiant lietui pamačiau aukštą liauną merginą, vasnojančią pro „Agilos“ kino teatrą. Paskui buvo Puškinas per naktį išnuotomam kambarėly, angliškos, prancūziškos, vokiškos eilės. Nida iš kurorto tapo poezijos miestu.

Research into Nida's "underground" life had started much earlier than the project in Nida Art Colony. In 1996, the publishing house "Baltos lankos" published Neringa Abrutytė's first poetry book *Autumn of Paradise*. The language, syntax and images of her poems as well as the raw emotions drenched with irony – all that seemed rousing. Within one day I knew a dozen of her verses by heart but it was insufficient. I had to find Neringa as quick as possible.

Gyvenimas jachtoje – mažai erdvės, bet daug laisvės / Life on a boat: squeezed space and absolute freedom. Nida, 2013

On the back cover of the book it was written that the poetess had been born in 1972 in Nida. Having only the scarce data of Neringa's black and white newspaper photograph from the newspaper, I hitchhiked with a friend to Nida. In the drizzling rain of the next morn-

ing, I noticed a tall slender girl passing by the cinema theatre *Agila*. A meeting was followed by reading Pushkin throughout the night in a rented

Bendri rūšių koridoriai primena gyvenamąsias patalpas. Už durų girdėti Marijos radijas / Common corridors in the basements decorated like living space. One can hear a broadcast of Catholic Radio Maria behind the closed doors. Nida, 2013

Kitą vasarą jau apsistočiau pas Neringą, ji gyveno *skladuke*, nes vasarą butas buvo išnuomotas poilsiautojams. Rūsūs buvo kukliai, bet tvarkingai įrengtas, stovėjo dvi lovos, pro pailgus langelius buvo matyti pušynas. Jaučiausi romantiškai ir šiek tiek „nelegaliai“, it kokia poezijos partizanė. Pradėjau pastebėti daugiau „partizanaujančiųjų“ ir jų „slaptaviečių“. Prisiminiau jas Nidos meno kolonijai paskelbus kritinio turizmo rezidenciją.

Prabėgus 17 metų nuo pirmo apsilankymo Nidos *skladuke* daug kas pasikeitė. Neringa su dukra dabar gyvena Kopenhagoje. Nemažai jos bendraamžių taip pat išvažiavo į kitas šalis. Bet sezoninis Nidos gyvenimas liko toks pats: vasarą vietos gyventojai išsikrausto į garažus, malkines, rūsius ir palėpes, o savo namus, butus ir net *skladukus* išnuomoja poilsiautojams. Skelbimuose rūsiai vadinami „kokoliniu aukštu“.

Nidoje sutikusi vasarojančią Neringą vyliausi, kad ji žino magišką užkeikimą, atversiantį slaptas nidiškių duris. Tačiau visos abrakadabros ir „Sezamai, atsiverk!“ subyrėjo jau po pirmo bandymo patekti į Neringos *skladuką*. „Pogrindinis“ meno projektas nesužavėjo rimtai nusiteikusios jos mamos. Supratau, kad menas ir poezija – jokie ne burtažodžiai, o fotografija ir tyrimas primena skandalų ieškančius

room, as well as English, French, and German verses. For a resort town, Nida turned out to be a poetic one.

Next summer I stayed with Neringa, who then lived in *skladukas* (a cellar) because in the summer her flat was being rented. The cellar was modest but tidy, but there were two beds, and through little narrow windows you could see pinewoods. I was in a romantic mood and also felt a little bit “illegal”, as if a courtesan of poetry. I started to notice better the “partisans” like me and their “retreats”. And I remembered them when Nida Art Colony announced the residency on critical tourism.

Much has changed in those seventeen years since I visited a cellar in Nida for the first time. Neringa now lives with her daughter in Copenhagen. A good few of her contemporaries have also left for foreign lands. Seasonal life in Nida, however, remains the same: in summer, locals move to garages, woodsheds, cellars and attics in order to rent

žurnalistus. „Neregėtos Neringos“ vizija subliuško. Neįmanoma du kartus patekti į jaunystės rūšį! Vadinasi, reikės ieškoti kitų būdų.

Vasarą dirbantys studentai rūsyje gyvena trise / Three students working in summer share the basement space. Nida, 2013

Pagrindinės Neringos reikia ieškoti pagrindiniais metodais. Keltis su saule ir sėlinti į rūsius. Kaip paparacėms važinėti po garažus. Spoksoti pro lango plyšius. Apsimesti turiste, nuomininke, pirkėja, egzotikos rinkėja. Stovėti sulaikius kvapą už *skladuko* durų ir klausytis, kaip monotoniškai per Marijos radiją kalba rožinį. Jei nepavyks-ta įeiti, galima apeiti, o vidinę erdvę – įgarsinti. Nematoma Neringa ir lieka nematoma, jos slapta gyvenimą galima tik įsivaizduoti, nugirdus pokalbį

their houses, flats, and even cellars to holidaymakers. Cellars are diplomatically called “socle level”.

Having met Neringa on her holidays in Nida, I expected her to know a magic word to open the secret doors of the houses in Nida. But all of the *abracadabras* and *open sesames!* fell to bits after

my first attempt to enter Neringa’s cellar. “Underground” art projects made no impression whatsoever on her serious-minded mother. I understood that art and poetry don’t have the power of magic words whereas photography and research reminded them more of journalists looking for scandals. My vision of “unseen Neringa” has collapsed. You can’t step into a youth’s cellar twice! Which meant I had to look for other ways.

To search for underground Neringa, one has to employ underground methods. Rise with the sun and creep into cellars. Drive around looking for cellars like paparazzis. Peek through the cracks in windows. Pretend to be a tourist, tenant, customer, or a collector of exotic things. Stand breathlessly behind the door of the cellar and listen to a monotonous recital of a rosary. If you fail to get in, you can walk around and make sound recordings of what’s happening from the outside. Invisible Neringa remains so; its secret life can only be imagined by hearing a conversation through an open window of a cellar. It may be, though,

that it is better this way – instead of intruding into the lives of strangers followed by feelings of fear, shame, and distrust, instead try to catch the sounds and reconstruct inner space and its inhabitants according to them.

If you want to access Nida’s underground, one month is not enough – you have to settle here for a year, maybe two. Get to know. Talk. Go to Mass

pro pravirą rūsio langą. Bet gal taip net įdomiau – ne brautis į svetimus gyvenimus ir kaskart susidurti su baime, gėda bei nepasitikėjimu, o gaudyti garsus ir pagal juos atkurti vidaus erdvę ir jos gyventojus.

Norint patekti į Neringos „požemius“, reikia čia apsigyventi ne mėnesiui, o metams, gal net dvejiems. Susipažinti. Kalbėtis. Sekmadieniais eiti į mišias. Užsirašyti į biblioteką. Susitikti žiemą vienintelėje kavinėje. Tada pamažu slaptas pasaulis pradėtų artėti. Ir dabar atsivėrė tik tos durys, kurių gyventojai buvo mano draugai ar draugų draugai. Visiems ir visoms už tai dėkoju. O šimtai kadru iš Nidos, Pervalkos, Preilos ir Juodkrantės rūsių, palėpių, malkinių, garažų, pavėsinių ir kitų išradimai gyvenimui pritaikytų erdvių klojasi į kol kas nematomą Neringos žemėlapi, kurio kontūrai tampa vis ryškesni.

Projekto idėja / *Concept* Cooltūristės
Fotografavo / *Photographs by* Laima Kreivytė,
Dalia Mikonytė, Santa Lingevičiūtė

Pajūrio peizažas pro skladuko langą / *A local landscape through the basement window. Nida, 2013*

on Sundays. Subscribe to the library. Meet up in the one and only cafe open in winter. Then slowly the secret world will start to come closer. For now I have only managed to open the doors of friends or friends of the friends. I am grateful for that from all of them. Meanwhile, hundreds of photographs

of cellars, attics, woodsheds, garages, summerhouses and other places imaginatively fitted for living in Nida, Pervalka, Preila and Juodkrantė are slowly forming a yet invisible map of Nida whose contours are getting sharper with time.

Mažą trobelę vidiniame kieme nuo smalsių praėivių žvilgsnių saugo tinklas / *A net protects a small cabin in the inner yard from the curious gaze. Pervalka, 2013*